

Percentatges de lleialtat institucional

LAIA BONET, Secretària del Govern de la Generalitat

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 25.02.09

La relació entre el poder de despesa i la distribució de competències, en un Estat fortament descentralitzat com el nostre, és clau per a una gestió eficient dels serveis públics. Qui disposa de les competències ha de disposar de recursos per poder exercir-les. Però, desgraciadament, això no sempre és així. El màxim poder de despesa es concentra a l'Estat, mentre que la balança, en relació amb les competències que comporten un volum més gran d'aquesta despesa --sanitat, educació, serveis socials-- es decanta clarament cap a les comunitats autònomes. L'Estat, amb el seu poder de despesa, té la temptació de suplir la falta de determinades competències. Aquesta pràctica només és possible, segons la jurisprudència, com a excepció: per garantir la igualtat de tota la ciutadania en l'exercici dels drets i els deures, l'Estat pot reservar part dels seus recursos i dedicar-los a programes de dimensió estatal.

SOM DAVANT de l'eterna pregunta de si l'Estat pot condicionar les polítiques públiques en matèries que correspondria definir a les comunitats autònomes, per la via de dedicar-los recursos en forma d'assignació directa de subvencions. És obvi que no som davant d'un debat jurídic, exclusivament, que, per un altre costat, ja és prou clar i inequívoc. Es tracta d'una persistent resistència a transformar el poder, a descentralitzar-lo, és a dir, a compartir-lo verdaderament i, quan correspon, a cedir-lo.

Tampoc es tracta de cap problema nou. El Tribunal Constitucional ja ha hagut d'afirmar múltiples vegades que l'Estat, quan no disposa de

competències en una determinada matèria, s'ha d'abstenir de definir els objectius als quals les comunitats autònomes podran destinar els recursos que aquest els faciliti. I no només això. Ha de distribuir els recursos entre les comunitats perquè siguin aquestes les que defineixin quines actuacions dels ciutadans volen promoure o incentivar amb aquestes ajudes o, en definitiva, quins objectius volen prioritzar. De fet, el mateix Estatut d'autonomia de Catalunya ha incorporat, en el mateix articulat, aquesta reiterada jurisprudència.

Doncs bé, com en tants altres casos, això no ha estat així en relació amb els recursos recaptats per l'Estat cada vegada que un ciutadà, quan fa la declaració de la renda, marca una creu a la casella de "finalitats d'interès social" (fins ara, l'import era del 0,52%; d'ara endavant serà el 0,7% de la seva contribució a les arques públiques en concepte de renda) per contribuir amb programes socials que porten a terme diverses oenagés.

El Govern de la Generalitat ha reclamat de manera continuada la territorialització d'aquests recursos. La nostra demanda no és un capritx; no és tampoc un episodi més de les tensions entre administracions públiques en la identificació dels límits de les seves responsabilitats, el disseny de les polítiques o l'execució d'aquestes. Ni tan sols és una típica confrontació i negociació de traspassos pendants. Es tracta d'una pràctica insostenible, injustificable i injusta que perjudica els ciutadans de Catalunya en nom de la igualtat.

RESULTA incompreensible, des d'un estricte sentit de lleialtat institucional, que la convocatòria de subvencions per al 2009 no únicament no atengui les reiterades demandes de territorialització, d'acord amb les nostres competències i malgrat els compromisos

adquirits a través d'una moció aprovada al Congrés dels Diputats, sinó que, a més a més, en reservi a l'Estat la gestió centralitzada amb la finalitat de reservar aquests fons únicament per a entitats o agrupacions de caràcter estatal. Si jurídicament és inqüestionable i políticament indefensable, és necessari dir que, a més a més, la lleialtat institucional entre l'Estat i Catalunya es lesiona i es debilita amb aquests reiterats incompliments.

No només no avancem. Retrocedim. I amb una perversió addicional: com més es recapta amb finalitats socials a Catalunya, menys recursos tornen a Catalunya i al seu tercer sector per a finalitats socials. Mentre que l'aportació dels contribuents de Catalunya a aquests projectes supera molt àmpliament la mitjana d'altres comunitats --un 27% de les declaracions que contenen la creu a la casella de finalitats socials prové de Catalunya--, el retorn d'aquesta aportació a entitats i associacions que operen a Catalunya no és només molt inferior, sinó que disminueix de manera continuada i alarmant.

EL GOVERN de la Generalitat no acceptarà aquesta política de fets consumats. I portarà les seves justes demandes als tribunals, com sempre ha fet, i als Parlaments, com farem ara. Allà on la justícia ens dóna la raó, s'haurà de veure si la política parlamentària ens la nega i amb quins arguments ho fa. La vergonya pot ser majúscula. Algú pot cometre un greu error, que perjudiqui els interessos dels ciutadans de Catalunya i, a més a més, que qüestioni la confiança en el nostre sistema autonòmic i en les relacions institucionals. Equivocar-se és possible. Fer-ho reiteradament és injustificable. Fer-ho sabent que és un error és molt greu. Fer-ho des de la política i les institucions és inadmissible.